

Římská úmluva o právu rozhodném pro smlouvy

(některá ustanovení)

* Text převzat z databáze Eur-lex pod číslem 480A0934. V případech, kdy se jazykové verze rozcházejí, bylo přihlédnuto k německé verzi jako k právu, ke kterému má české právo vzhledem k regionálnímu zařazení nejbližší. Plný text úmluvy naleznete v této databázi.

Článek 1

Dosah úmluvy

(1) Ustanovení této úmluvy se použijí na závazky ze smluv, které mají vztah k právu různých států.

(2) Nepoužijí se na:

(a) otázky zahrnující stav nebo způsobilost k právním a k právním úkonům fyzických osob bez dotčení článku 11;

b) smluvní závazky vztahující se k

- závěti a dědění,

- majetkovým právům vznikajícím z manželských vztahů,

- právům a povinnostem vznikajícím ze vztahů rodinných, příbuzenských, vzniklých sňatkem nebo spřízněním, včetně vyživovací povinnosti k dětem zrozeným mimo manželství;

c) závazkům ze směnec, šeků, dlužních úpisů a jiných obchodovatelných cenných papírů v rozsahu, v němž závazky dle takových jiných cenných papírů vznikají na základě jejich obchodovatelné povahy;

d) rozhodčí smlouvu a smlouvu o výběru soudu;

e) otázky týkající se práva společností, spolků a právnických osob, jako například zřízení, způsobilost k právním a právním úkonům, vnitřní uspořádání a rozpuštění společností, spolků a právnických osob, osobní odpovědnost společníků a orgánů za závazky společnosti, spolku nebo právnické osoby;

f) otázku, zda zástupce je způsobilý zavazovat osobu, na jejíž účet jedná, ve vztahu ke třetí osobě, nebo zda orgán společnosti, spolku nebo právnické osoby tuto společnost, spolek nebo právnickou osobu může ve vztahu ke třetí osobě zavazovat;

g) založení "trustů" a vztahy mezi zakladateli, "správcí trustu" a oprávněnými;

h) dokazování a řízení bez dotčení článku 14.

(3) Ustanovení této úmluvy se nepoužijí na smlouvy pojišťovací, které pokrývají rizikové situace na území členských států Evropského hospodářského společenství. Pro účely určení, zda riziko je situováno na takovém území, soud aplikuje své vnitrostátní právo.

(4) Předcházející odstavec se nevztahuje na smlouvy o zajištění (dalším pojištění).

Článek 2

Použití práva nesmluvního státu

Právo určené touto úmluvou se použije bez ohledu na to, zda je či není právem smluvního státu.

Článek 3

Volba práva

(1) Smlouva se řídí právem zvoleným stranami. Volba práva musí být výslovná nebo musí s přiměřenou jistotou vyplývat z ustanovení smlouvy nebo z okolností případu. Strany si mohou zvolit právo pro celou smlouvu nebo jen pro její část.

(2) Strany se mohou kdykoli dohodnout o tom, že smlouva se bude řídit právem jiným než kterým se řídila dosud, ať již na základě dřívější volby práva dle tohoto článku, nebo na základě jiných ustanovení této úmluvy. Změny rozhodného práva učiněné stranami po uzavření smlouvy se nedotknou její platnosti z pohledu formy dle článku 9, ani práv osob třetích.

(3) Skutečnost, že si strany zvolily cizí právo, ať již při současném výběru cizího soudu nebo bez něho, nebude na újmu aplikaci norem této země, které nemohou být smlouvou vyloučeny a které jsou dále označovány jako "kogentní normy", jestliže jsou všechny ostatní prvky právního vztahu v době volby spojeny pouze s jednou zemí.

(4) Vznik a platnost dohody stran o volbě rozhodného práva se řídí články 8, 9 a 11.

Článek 4

Právo rozhodné v případě neexistence volby práva

(1) Nebylo-li rozhodné právo dohodnuto dle článku 3, řídí se smlouva právem státu, se kterým prokazuje nejužší spojení. Lze-li však část smlouvy oddělit od jejího zbytku a prokazuje-li tato část užší spojení s jiným státem, může být užito výjimečně práva tohoto jiného státu.

(2) S výhradou odstavce 5 tohoto článku je považován za stát prokazující se smlouvou nejužší spojení ten, ve kterém má strana poskytující pro smlouvu charakteristické plnění v okamžiku jejího uzavření své obvyklé bydliště nebo, v případě že se jedná o společnost, spolek nebo právnickou osobu, své hlavní (administrativní) sídlo. Jestliže však smlouva vznikla v důsledku obchodní či zaměstnanecké činnosti, je za takový stát považován ten, v němž je hlavní místo podnikání, nebo pokud má být plnění ze smlouvy poskytováno v jiném státě než je hlavní místo podnikání, pak to bude tento stát jiného místa podnikání.....

(3) Bez ohledu na ustanovení odstavce 2, je-li předmětem smlouvy věcné právo k nemovitosti nebo užívací právo k nemovitosti, je považováno za prokazující se smlouvou nejužší spojení právo státu polohy nemovitosti.

(4) Domněnka dle odstavce 2 neplatí pro smlouvu o přepravě zboží. Pro tyto smlouvy platí domněnka, že prokazují nejužší spojení se státem, ve kterém má přepravce v době uzavření smlouvy své hlavní místo podnikání, je-li současně také státem nakládky nebo vykládky nebo je hlavním místem podnikání odesílatele.

Při použití tohoto odstavce jsou považovány za smlouvy o přepravě zboží také charterové smlouvy pro jedinou cestu a jiné smlouvy, jejichž hlavním účelem je přeprava zboží.

(5) Odstavec 2 se nepoužije, nelze-li určit charakteristické plnění. Domněnky dle odstavce 2, 3 a 4 neplatí, vyplývá-li celkově z okolností, že smlouva prokazuje užší spojení s jiným státem.

Článek 5

Některé spotřebitelské smlouvy

(1) Tento článek se vztahuje na smlouvy, jejichž předmětem je dodávka zboží nebo služeb osobě (dále "spotřebiteli") pro účely nesloužící jeho zaměstnanecké či podnikatelské činnosti, a na smlouvy o financování těchto obchodů.

(2) Bez ohledu na ustanovení článku 3, nesmí volba práva stranami vést k vyloučení ochrany spotřebitele jež mu poskytují kogentní* normy práva státu, v němž má obvyklé bydliště:

- jestliže v tomto státě uzavření smlouvy předcházela nabídka učiněná výslovně nebo inzercí a spotřebitel učinil v tomto státě všechny kroky nezbytné z jeho strany k uzavření smlouvy, nebo

- jestliže druhá smluvní strana nebo osoba jí pověřená obdržela objednávku spotřebitele v tomto státě, nebo

- jestliže je předmětem smlouvy prodej zboží a spotřebitel se přemístil z tohoto státu do jiného, v němž poté učinil svou objednávku, za předpokladu, že tato cesta spotřebitele byla zajištěna prodávajícím za účelem uzavření smlouvy.

(3) Bez ohledu na ustanovení článku 4 a v případě, že nebyla realizována volba práva podle článku 3, řídí se smlouva tímto článkem upravená právem státu, ve kterém má spotřebitel své obvyklé bydliště za předpokladu, že tato smlouva je uzavřena v souladu s podmínkami stanovenými v odstavci 2 tohoto článku.

(4) Tento článek se nevztahuje:

a) na smlouvy o přepravě

b) na smlouvy o poskytnutí služeb, mají-li být služby poskytnuty spotřebiteli výlučně ve státě jiném, než ve kterém má svůj obvyklý pobyt.

(5) Bez ohledu na ustanovení odstavce 4 upravuje tento článek smlouvy, na jejichž základě jsou za paušální částku poskytovány doprava společně s ubytováním.

článek 6

Pracovní smlouvy a pracovní vztahy jednotlivců

(Individuální pracovní smlouvy)

(1) Bez ohledu na ustanovení článku 3 nesmí volba práva u pracovních smluv a pracovních vztahů* zbavovat zaměstnance ochrany, jež mu poskytují kogentní** normy práva, které se použije při neexistenci volby práva podle odstavce 2.

(2) Bez ohledu na ustanovení článku 4 se při neexistenci volby práva podle článku 3 pracovní smlouva a pracovní vztah řídí:

a) právem státu, ve kterém pracovník obvykle vykonává práci podle smlouvy, i když je dočasně odeslán do jiného státu, nebo

b) právem státu, ve kterém se nachází místo podnikání (provozovna) zaměstnavatele, která zaměstnance zaměstnala (najmula), ačkoli zaměstnanec v jednom a téže státě svou práci obvykle nevykonává,

ledaže by z okolností bylo celkově patrné, že smlouva má užší vztah k jinému státu. V takovém případě se smlouva řídí právem tohoto státu.

Článek 7

Imperativní právní normy

(1) Při použití práva určitého státu podle této úmluvy může být přiznán účinek imperativním normám práva jiného státu, s nímž je právní vztah úzce spojen, jestliže tato pravidla musí být v souladu s právem tohoto státu ve stanoveném rozsahu aplikována bez ohledu na to, kterým právem se smlouva řídí. Při rozhodování o přiznání účinku těmto imperativním normám musí být brán v úvahu jejich charakter a účel, jakož i následky jejich použití či nepoužití.

2) Žádné ustanovení této úmluvy neomezuje použití norem práva státu sídla soudu, které jsou normami imperativními, bez ohledu na právo, jímž se jinak smlouva řídí.

Článek 8

Materiální platnost

(1) Vznik a platnost smlouvy nebo kteréhokoli jejího ustanovení se řídí právem určeným na základě této úmluvy za předpokladu, že smlouva nebo její ustanovení jsou platné.

(2) Strana se však může dovolat práva státu, ve kterém má své obvyklé bydliště, aby bylo stanoveno, že neprojevila souhlas, je-li z okolností zřejmé, že by nebylo rozumné určovat účinky jejího chování podle práva určeného v předchozím odstavci.

Článek 9

Platnost z pohledu formy

(1) Smlouva uzavřená mezi stranami, které se nacházejí v témže státě, je z pohledu formy platná, jestliže splňuje požadavky práva rozhodného pro smlouvu určeného na základě této úmluvy nebo práva státu, ve kterém je smlouva uzavřena.

(2) Smlouva uzavřená mezi stranami, které se nacházejí v různých státech, je z pohledu formy platná, jestliže splňuje požadavky práva rozhodného pro smlouvu určeného na základě této úmluvy nebo práva jednoho z těchto států.

(3) Je-li smlouva uzavřena zástupcem, pak státem pro účely odstavce 1 a 2 je stát, v němž tento zástupce jedná.

(4) Jednostranný právní úkon vztahující se ke smlouvě, která byla nebo má být uzavřena, je z pohledu formy platný, vyhovuje-li formálním požadavkům práva, které je nebo by bylo rozhodné pro smlouvu podle této úmluvy nebo podle práva státu, ve kterém byl právní úkon učiněn.

(5) Ustanovení odstavce 1 až 4 se nevztahují na smlouvy upravené článkem 5 a uzavřené za podmínek uvedených v odstavci 2 článku 5. Forma těchto smluv se řídí právem státu, ve kterém má spotřebitel své obvyklé bydliště.

(6) Bez ohledu na ustanovení odstavců 1 až 4 tohoto článku je smlouva, jejímž předmětem je právo k nemovitosti nebo právo k užívání nemovitosti, podřízena imperativním právním normám státu, kde se nemovitost nachází, pokud jsou podle tohoto práva tyto normy použitelné bez ohledu na místo uzavření smlouvy a na právo, jímž se smlouva řídí.

článek 10

Rozsah rozhodného práva

(1) Právo, které je na základě článků 3 až 6 a 12 této úmluvy rozhodné pro smlouvu, upravuje zejména:

- a) její výklad,*
- b) plnění závazků z této smlouvy,*
- c) následky porušení smlouvy včetně určení škody, je-li upraveno právními normami, a to v rámci pravomoci soudu udělených mu procesními předpisy,*
- d) jednotlivé způsoby zániků závazků, prekluzi a promlčení,*
- e) následky neplatnosti smlouvy.*

(2) Pokud jde o způsob plnění a opatření přijímaná věřitelem v případě vadného plnění, je třeba přihlídnout k právu státu, kde je plnění uskutečněno.

Článek 11

Nezpůsobilost k právům a právním úkonům

V rámci smlouvy uzavřené mezi stranami nacházejícími se v témže státě, se může fyzická osoba, která by podle práva tohoto státu byla způsobilá k právům a k právním úkonům, dovolat své nezpůsobilosti na základě práva jiného státu jen tehdy, jestliže druhá strana věděla v okamžiku uzavření smlouvy o takové její nezpůsobilosti nebo o ní nevěděla v důsledku své nedbalosti.

Článek 12

Postup pohledávky

(1) Pro vzájemné závazky původního věřitele (cedenta) a nového věřitele (cesionáře) pohledávky je rozhodné právo, kterým se řídí podle této úmluvy smlouva mezi nimi.

(2) Právo rozhodné pro postoupenou pohledávku určuje její postupitelnost, vztahy mezi novým věřitelem (cesionářem) a dlužníkem, podmínky za nichž postoupení může být proti dlužníkovi namítáno a jakoukoli otázku osvobozujícího účinku plnění dlužníkem.

Článek 13

Subrogace

(1) Jestliže má osoba, věřitel, smluvní pohledávku proti jiné osobě, dlužníkovi, a má-li osoba třetí povinnost uspokojit věřitele, nebo na základě této povinnosti již věřitele uspokojila, právo rozhodné pro povinnost osoby třetí určuje, zda je tato osoba oprávněna uplatnit zcela nebo zčásti práva věřitele proti dlužníkovi na základě práva rozhodného pro jejich právní vztah.

(2) Totéž platí, jestliže má tutéž smluvní pohledávku uspokojit více osob a věřitel byl uspokojen jednou z nich.

Článek 14

Důkazy

(1) Rozhodné právo určené pro smlouvu podle této úmluvy je použitelné, pokud v rámci závazkových vztahů stanoví právní domněnku nebo rozděluje důkazní břemeno.

(2) Pro důkazy týkající se smlouvy nebo právního úkonu jsou přípustné všechny důkazní prostředky práva soudu nebo kteréhokoli právního řádu uvedeného v článku 9, podle kterého jsou smlouva nebo právní úkon z hlediska formy platné, pokud důkaz tohoto druhu může být proveden soudem, před nímž probíhá řízení.

Článek 15

Vyloučení zpětného a dalšího odkazu

Použití práva určeného touto úmluvou znamená použití platných právních norem tohoto státu s vyloučením norem mezinárodního práva soukromého.

Článek 16

Veřejný pořádek

Použití ustanovení právního řádu určeného dle této úmluvy může být odepřeno jen tehdy, je-li toto použití ve zřejmém rozporu s veřejným pořádkem státu soudu.

Článek 20

Přednost práva Evropských společenství

Tato úmluva se nedotýká použití kolizních norem upravujících smluvní závazky v jednotlivých zvláštních případech a které jsou nebo budou obsaženy v aktech orgánů Evropských společenství nebo v harmonizovaném národním zákonodárství, jímž se takové akty provádějí.

Článek 21

Vztahy k jiným úmluvám

Tato úmluva nebrání použití mezinárodních úmluv, jejichž stranou je nebo bude smluvní stát.